

גוט שבת GutSábész

20. évfolyam 39. szám • Ára: 330 HUF • כ"ה

KIADJA: CHABAD-LUBAVICS ZSIDÓ NEVELÉSI ÉS OKTATÁSI EGYESÜLET

Gyertyagyújtás Budapesten: 20:24 • ב' תמוז תשע"ח • 2018. 6. 15. • פרשת קרח • Szombat kimenetele: 21:46

Három irányból egy célért

Az EMIH Szentendrén nyit új központot

Hadd mutassak be önöknek három nagyon kelet-európai zsidó történetet!

Az első Szentendrée, ahol a zsidók a 19. századra megvetik lábukat, és lépésről lépésre kialakítják a közösségüket. A városka életének szerves részét képezik, egészen a holokausztig, amikor összesen 170 főt a monori gettó érintésével Auschwitzba visznek. És tovább? Ez is jellemző: a visszatérő maroknyi ember megpróbál új életet kezdeni ott, ahol a zsinagógájukból cipésműhelyt csináltak, Tóráikat cipőtálpnak szabták fel... 1962-re megszűnik a szervezett hitélet. Ám a hamu alatt izzik a parázs: megakadályozzák a temető megszüntetését, emléktáblát helyeznek el az egykori zsinagóga épületén, 1998-ban icipici imaszobát és múzeumot is létrehoznak Szántó György kezdeményezésére és emlékére, megalakul

az izraeli-magyar baráti társulat. Éledezik a zsidó élet.

Második történetünk a *Perlaki* családé, akiket a gyökereik Óbudához kötnek. Nem csoda, ha nagy örömmel fogadják, amikor az EMIH visszaszerzi és felújítja a Lajos utcai zsinagógát. A család egyetlen leánya, *Cintia* szinte új otthonra talál a közösségben: részt vesz az AlefKids életében, majd tanulmányait Izraelben folytatja. Célja, hogy egyszer továbbadhassa mindazt a tudást és támogatást, amit ettől a közösségtől kapott.

Harmadik történetünk főszereplői a lubavicsi rebbe küldöttjei, a *Myers* család, akik a '90-es évek elején költöznek Pozsonyba, hogy az ottani közösséget segítsék, ahogy azt több ezer más család teszi világszerte.

Hogy hol ér össze ez a három zsidó út? Az első kapcsolat

2016-ban jön létre, amikor *Cintia* (*Tzivia Muska*) hozzáamegy *Mendy Myers*-hez – mégpedig az Óbudai zsinagógában. Hamarosan pedig a *Myers* házaspár Szentendrére költözik, hogy ott nyisson Chábád központot mind a helyi zsidóknak, mind az ide látogató turistáknak. Multifunkcionális közösségi házuk természetesen illeszkedik a művészetekkel átítatott, különleges szentendrei milióhoz: a Chai Galéria egy zsidó művészet és életmód központ lesz, melyben a közösségi és vallási élet mellett az itt alkotó zsidó származású művészek örökségének ápolása éppúgy helyt kap majd, mint egy kóser kávézó.

Így forr össze ez a három zsidó sors egy új történetté, régi alapokra építve egy új közösségi teret, melyben a múlt hagyományai reflektálnak a modern élet kihívásaira.

Mázl tov!

Gratulálunk *Gurwitz Yair*nak és *Szilviának* kisfiuk születésére és *brit milája* alkalmából. A kisfiú, aki ötödikként érkezett a családba, az *Aser Efrájm* nevet kapta. A brit milára a Keren or központban került sor. Kváternek az édesanya unokahúgát és férjét kérték fel, míg szándékként a nagypapa holokauszt-túlélő barátja, *Aser Zinger* tartotta a kisbabát. Gratulálunk a *Gurwitz* családnak, kívánjuk, neveljék gyermeküket testvéreikhez hasonlóan Tóra tanulásra, micvákra és zsidó esküvőre.

Gyászolunk

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy közösségünk szeretett tagja, *Ungár Éva* 70 éves korában, június 7-én tragikus hirtelenséggel elhunyt. Temetésére az ortodox temetőben került sor, ahol *Oberlander Báruch* rabbi búcsúztatta az elhunytat, a temetési szertartást pedig *Smuel Raskin* rabbi vezette. Éva aktívan vett részt a Hanna klub életében, kozmetikusmesterként is nagy népszerűségnek örvendett. Közösségünk számára fájdalmas veszteség Éva halála, őszinte fájdalommal osztozunk férje, lánya, veje és unokái gyászában.

Ugyancsak mély fájdalommal tudatjuk, hogy június 10-én, életének 55. évében, türellemmel viselt betegség után elhunyt *Bandi László*, az Élet Menete Alapítvány kuratóriumának tagja, a Nagyfuvaros utcai zsinagóga küldötte, a BZSH korábbi elnökelője. Temetésére szerdán került sor a Kozma utcai temetőben, ahol *dr. Frölich Róbert* neológ főrabbi és *Fekete László* főkantor búcsúztatták az elhunytat. Őszinte részvétünket fejezzük ki a gyászoló családnak.

Szántó emlék- és imaház

Hetiszakas

Az isteni türelem határa

Hetiszakasunk – *Korách* (4Mózes 16:1–18:32.) – a nagy lázadást regisztrálja. Ezúttal nem kenyérért, húsért vagy vízért lázong a nép, hanem egy kiváltságos osztály tagjai, a kohániták követelnek maguknak még több kiváltságot, még több hatalmat, oly-

annyira, hogy kétségbe vonják Mózes autoritását és uralmának isteni eredetét. Az eredmény: a lázadókat, a levita Koráchot és társait elnyeli a föld, és a nép megdöbbenven veszi tudomásul, hogy az isteni türelemnek is van határa.

Zsidó híradó

Futottunk és fesztiváloztunk

Ilyen volt a 11. Judafest

Mindig hatalmas érdeklődés övezi a Judafest elnevezésű, zsidó kulturális és gasztronómiai fesztivált és utcavásárt, melyet a zsidónegyed szívében, a Kazinczy utcában rendeznek meg. „A vasárnapi viharos időjárás ellenére több mint 10 ezren vettek részt Budapest hagyományosan legnagyobb közösségi fesztiválján a Kazinczy utcában.” – olvasható a fesztivált szervező Magyarországi Zsidó Szociális Segély Alapítvány (MAZS) honlapján. Idén négynaposra duzzadt a rendezvény, városi séták, filmvetítés és más egyéb programok előzték meg az utca-fesztivált.

Ahogy a korábbi években, úgy idén is részt vettek az EMIH és szervezetei is a nagyszabású fesztiválon. Az

érdeklődők megismerkedhettek iskoláinkkal, a Maimonides Gimnáziummal és a Bét Menáchem Gyermekek Oktatási Központtal, a CEDEK Szeretetszolgálattal, a Zsilippel és az EMIH ifjúsági szervezeteivel, az AlefKids-zel és az Átiddal is. Természetesen lehetett kérdezni a rabbit és tfilint tenni az EMIH pultjainál.

A Judafest része évek óta a Maccabi FunRun jótekonysági futóverseny is, amelyen idén az EMIH népes és lelkes csapattal indult. A gyerekekből és felnőttekből álló futócsapat nem kis feltűnést keltett, ahogy énekelve haladtak végig az 1 kilométeres távon. A résztvevők nevezési díjukkal az EMIH szeretetszolgálatát, a CEDEK-et támogatták. Gratulálunk a résztvevőknek!

A lázadás

Hetiszakasunk, a *Korách* elején olvashatjuk: „pártot ütött Korách...”¹

A lázadás eredménye már ismert. Koráchot 250 vezető társával a föld nyelte el.

Mitől volt olyan súlyos Korách vétke? És egyáltalán, mi készítette lázadásra?

Tudjuk, hogy Mózes nem a nép választotta meg vezetőjének, hanem Isten tette meg azzá. Ezen döntés pedig, isteni forrásból fakadóan abszolút, megmásíthatatlan. Korách azzal, hogy megkérdőjelezte az Isten által elrendelt társadalmi felépítményt, lényegében Isten szavát tagadta meg.

Korách esete nem az egyetlen a zsidó történelem során, amikor egy vezető nem elégszik meg az Isten által rá szabott sorssal, feladattal, s külön utakra szánja magát.

Ádám és Éva, bár az Édenkertben élhették volna egész életüket, a kígyó isteni tudással csábította őket, ha esznek a Tudás Fájának gyümölcséből. Soruk száműzetés lett.

Évezredekkel később Salamon királynak már az isteni bölcsesség is megadatott, azonban ezt követően túlzott fényűzésbe kezdett, s idegen asszo-

nyokkal vette magát körbe. Sorosa a teljes csömör lett.

A kettő között pedig ott volt Korách esete, akinek szintén nem volt elég az Isten által neki szánt szerep. Rási magyarázatából tudjuk meg ugyanis, hogy valódi indítéka a lázadás szítására nem az egyenlőség megteremtése volt, hanem a vezető szerep megkaparintása.²

A fenti három esetben van egy közös vonás: jobb sorsra szánt történelmi személyek buktak el, mert nem ismerték fel, hogy valódi feladatuk nem a saját önös vágyaik követése, hanem az Isten által rájuk osztott szerep bevégzése.

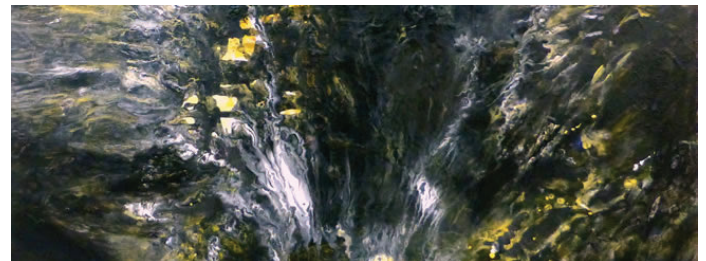
Bukásuk világos üzenettel bír: tetteinknek az értékét nem annak abszolút volumene határozza meg, hanem hogy azok mennyire állnak összhangban az isteni akarattal. Éppen ez különböztette meg egymástól a nagyravágyó Koráchot és a földön valaha élt legszerényebb embert, Mózeset.

Előbbinek buknia kellett, utóbbit pedig a valaha élt legnagyobb prófétaként tartjuk számon.

Kovács Jichak rabbinövendék

¹ 4Mózes 16:1.

² Lásd uo. Rási magyarázatát

Imaidők a következő hétre:

Talmud Egylet – Sász Chevra Zsinagóga (VI., Vasvári Pál u. 5.)

Vasárnap-péntek: 8.00 Reggeli ima

Vasárnap-csütörtök: 20.35 Délutáni-esti ima (a Keren Or-ban, Károly krt. 20.)

Péntek: 18.30 Értelmelem vagy alázatosság az istenszolgálatban?

(Oberlander Báruch rabbi előadása); 19.30 Kábálát Sábát, majd Kidus és vacsora

Szombat: 8.45 Hetiszakas-z tanulás, 9.15 Reggeli ima, majd Kidus

20.15 Délutáni ima, majd szeudá slisit

Óbudai Zsinagóga (III., Lajos utca 163.)

Hétfő-péntek (munkanapokon): 6.30 Reggeli ima

Péntek: 19.00 Tanulás

19.30 Kábálát Sábát, majd Kidus

Szombat: 9:15 Hetiszakas a kabbala tükrében

10.00 Reggeli ima, majd Kidus

Velem és a Rebbével történt

Miért kapott a Rebbe egy marék homokot postán?

Amikor a brooklyni Chábád jesivában tanultam a nyolcvanas évek elején, igyekeztem a Rebbe közelében lenni, amennyire csak lehetett. Nagyszerű dolgokat láttam és tanultam tőle. Leginkább a Rebbe a gyermekek felé mutatott különleges érzékenysége és szeretete ragadott meg.

A Rebbének szokása volt minden két hétben ellátogatni apósa, az előző rebbe sírjához. Mindig egyedül ment a sírhoz és tömött zsákokat vitt magával, melyekben áldást kérő levelek voltak – egészségért, megélhetésért, házasságért, családért, sikerekért. Az egyetlen alkalom, amikor csatlakozni lehetett a sírlátogatáshoz, a ros hásanát megelőző nap volt. 1982-ben úgy döntöttem, hogy én is elmegyek. ...[A Rebbe] először imádkozott, majd kinyitotta a zsákokat és egyenként elővette belőle a leveleket. Gyorsan végigolvasta a levelet, összetépte, majd hagyta a darabokat a sírra hullani. Minden alkalommal több száz levelet olvasott végig, tépett össze, és hullatta a sírra a darabjaikat. A Rebbe már nyolcvan éves is elmúlt, de órákon keresztül állt a sír mellett és bajban lévő zsidók leveleit olvasta, egyiket a másik után.

Egyszer csak egy adag színes papírra írt levelet vette elő. Ezeket a színes leveleket is ugyanúgy végigolvasta. Amikor eltépte és lehullatta őket, észrevettem a hatalmas, négyzetes betűket és díszes rajzokat. Ezek óvodás gyermekek levelei voltak. A Rebbe ugyanolyan figyelemmel olvasta a gyermekek leveleit. Ugyanolyan figyelemmel fordult a gyermekek felé, hogy az ő apró kéréseik és vágyaik ugyan-

annyit értek a szemében, mint a felnőtteké.

A Rebbe majdnem minden nap aprópénzt osztogatott a gyermekeknek és arra biztatta őket, hogy tegyék egy adománygyűjtő perselybe. A gyermekek ezt jól tudták, ezért mindig nagy sor kígyózott a Chábád zsinagó-

san és saját gyermekekkel megáldva, én is elvittem a két lányomat a Rebbéhez. Egyikük három, a másikuk másfél éves volt. A nagyobbiknak a kezét fogtam, a kisebbiket a karomban tartottam. Vártuk, hogy a Rebbe kijöjjön, és elkezdje a pénzosztást a gyerekek között. Miközben a

Chájim Slomó Diskin rabbi az izraeli Kiriát Átá főrabija.
Az interjú 2014 júniusában készült.

ga előtt, amikor a Rebbe megérkezett a délutáni imára.

Minden gyereknek adott egy pénzdarabot, és rámutatott a perselyre. Általában mellette álltam és egyenként felemeltem a gyerekeket, hogy ne a Rebbének kelljen minden alkalommal lehajolnia, amikor a pénzt átadja.

Gyakran előfordult, hogy a Rebbe körülnézett és megkérdezte: „Az a gyerek is kapott már?” Nagyon fontos volt a számára, hogy senki se maradjon ki. Az is megtörtént, hogy miután már befejezte a pénzosztást, hirtelen megpillantott egy gyereket, aki lemaradt az eseményről. Ilyenkor odahívta, és adott neki is.

Évekkel később, már háza-

nyitott bejáratnál álltam, a kisebbik lányom teljesen befeledkezett az utcán elsuhanó autók látványába. Ekkor megjelent a Rebbe, és átadott egy pénzérmét a nagyobbik lányomnak. Azt szerettem volna, hogy a kisebbik is kapjon, de ő nem nézett a Rebbére, mert még mindig lefoglalták az autók. Megpróbáltam megfordítani, de ekkor a Rebbe valami különleges dolgot tett. Elővett egy pénzérmét, és játékosan elhúzta a lányom szeme előtt. Őt azonnal a pénz kezdte érdekelni, és kinyújtotta érte a kezét. A Rebbe odaadta neki, és megmutatta, hogyan tegye bele a perselybe.

Nagyon értett a gyerekek nyelvén!

Erről akkor is meggyőződtem, amikor a feleségem mesélt el egy történetet. Ő a Jáвне Chábád iskolában tanított az izraeli Kiriát Tivonban. A tanárok úgy döntöttek, hogy levelet íratnak a gyerekekkel a Rebbének, mert tudták, hogy azokat is figyelemmel elolvasa. Az egyik fiú különösen lelkes volt, és elhatározta, hogy küld a Rebbének Izrael földjéből. A levele mellé ezért mellékelte egy marék homokot is. A tanár észrevette, hogy ez a boríték vastagabb volt a többinél, és megkérdezte, hogy mi van benne. „Homok, ajándék a Rebbének” – hangzott a válasz. A tanár tanácstalan volt, nem tudta, hogy elküldje-e a levelet. Elképzelte, ahogy a Rebbe kibontja a levelet és a homok kiszóródik az íróasztalára. De azután úgy döntött, hogy nem lenne helyes tönkretenni egy gyerek meglepetését, így feladta azt a borítékot is.

Nem sokkal később megérkezett a Rebbe válasza. Ez a fiú is ugyanazt az áldást kapta, mint a társai, azonban az ő levelében még volt egy utóirat is. A Rebbe ezt írta: „u.i: Köszönöm a figyelmességedet, hogy küldtél homokot a Szentföldről.”

Ez csak egy aranyos történet, de jól példázza a Rebbe kitüntett figyelmét a gyermekek iránt.

Chájim Slomó Diskin

Készült a lubavicsi Rebbe életét feldolgozó archívum videóinterjúja alapján.

Az archívum magyar nyelvű változata itt érhető el:

www.youtube.com/alubavicsirebbe

Kóser konyha

Sütőben sült tilápia

*párve,
tojás- és gluténmentes*

8 tilápia
3 nagy gerezd fokhagyma
½ narancs leve
2-3 ek. olívaolaj
só, bors, őrölt koriander,
őrölt római kömény,
pirospaprika ízlés szerint

A halat tűzálló tálba fektetjük. Meglocsoljuk a narancs levével, az olajjal, és megszórjuk a felaprított fokhagymával, valamint a fűszerekkel. Alufóliával letakarva, 180 fokban sütőben mintegy fél óra alatt készre sütjük. Kínálhatunk hozzá salátát, vagy tálalhatjuk petrezselymes krumplival, párolt zöldségekkel is.

Fontos!

Tilápia helyett más, fehér húsu halat is használhatunk. Mindazok a halak kósernek, amelyeknek van uszonya és pikkelye is. Mivel a hal nem igényel kóser vágást, bármilyen halboltban vásárolhatunk, de a feldolgozáshoz vigyük a saját késünket, mivel a helyi kést minden bizonyosan más, nem kóser hal feldolgozására is használták.

Szembeszegülhetünk-e a szüleinkkel a Tóra-tanulásért?

Oberlander rabbihoz Mariann azzal a kérdéssel fordult: a szülők iránti tisztelet micvájába ütközik-e, ha külföldre megy tanulni, noha szülei ezt ellenzik. Mariann szeretne jobban elmélyedni a zsidó tanulmányokban, ám szülei úgy vélik, nem biztonságos számára Izraelbe utazni.

Kedves Mariann!

A szülők iránti tisztelet
A szülők iránti tisztelet parancsolata két verzióban jelenik meg a Tórában: „Tiszteld (kábed) atyádat és anyádat...” (2Mózes 20:12., 5Mózes 5:16.), illetve, hogy „Mindenki félje (tiráú) anyját és atyát” (3Mózes 19:3.). A Sulchán áruach (Jore deá 240:2.) szerint a „félni” félő tiszteletet jelent, ami olyan dolgokban nyilvánulhat meg pl., hogy az ember nem ül le a szülei helyére, nem kérdőjelezi meg a szavukat stb. Ezzel szemben a „kibud”, a tisztelet arra vonatkozik, hogy pl. szükség esetén ellátja az ember a szüleit, segít nekik öltözködni stb. (SÁ uo. 4.). A Sulchán áruach (uo. 5.) szerint az ellátást (etetés-ítatás) a szülők pénzéből kell finanszírozni. Ha a szülőknek nincs pénze, a gyerekek pedig van, akkor cödákaként kell adnia a szüleinek támogatást, mert tórai parancs a szegények ellátása (RöMÁ uo.).

Mikor nem kell szót fogadni?

A Sulchán áruach (uo. 25.) pontosan az önével megegyező esetet tárgyal és arra a konklúzióra jut, hogy ez esetben a gyerek meg-

hozhatja a saját döntését a szülei véleménye ellenében is akár. A Sulchán áruach döntése valószínűleg ahhoz kapcsolódik, hogy a szülőnek nincs joga a gyereket visszatartani, ha micvát szeretne csinálni (SÁ uo. 15.), még akkor sem, ha nem tartja biztonságosnak.

A párválasztás szabadsága

Ugyanígy figyelmen kívül lehet hagyni, a RöMÁ szerint (uo. 25.), a szülők tiltakozását a párválasztás esetén is. Ennek a forrása Jozsef Kolon (1420?–1480) olasz rabbi írása (MáHárIK responsum 166. fejezet), melyben három érvet hoz fel. Az első érv alapja az a fentebb említett szabály, miszerint a gyerek csak a szülők vagyionából köteles a tisztelet jeleit kimutatni. Ha nem házasodhat össze a választottjával, az olyan nagy fájdalmat fog neki okozni, mintha a vagyionát veszítette volna el. A másik érv szerint ez olyan, mintha egy micvától tiltanák el gyerekeket a szülők. A harmadik érv az, hogy a szülőnek nincs joga beleszólni olyan kérdésbe, ami nem érinti sem az iránta értett tiszteletet, sem a félelmet (pl. üzleti döntés stb.).

A törvényhozók között vita van a harmadik évről. Az Álter rebbe (Igrót kodes 46. fejezet) elfogadja törvénynek: szerinte nincs joguk a szülőknek beleszólni felnőtt gyerekek életébe. Mások szerint azonban a gyerekeknek hallgatniuk kell a szüleikre mindenben, kivéve ha a szülőnek nincsenek a gyerek számára elfogadható érvei, vagy az

egész életére kihatna a szülő kérése (Pszákim utsuvot a SÁ-hoz uo. 64.).

Lehet-e külföldön tanulni a szülő kérése ellenére?

Ha valaki világot akar látni, a szülei viszont ellenzik ezt, akkor választhatunk a különböző vélemények között, hogy kell-e a szülő véleményére hallgatni, vagy sem. Ha azonban a gyerek tanulni akar menni, hogy jobban elmélyedjen a vallási tanulmányokban és magasabb szinten tanulhassa a Tórát, akkor minden vélemény megegyezik abban, hogy a szülő nem tarthatja ettől vissza semmiképp.

Pápáról Lubavicsba

Én magam is ilyen helyzetbe kerültem, amikor szerettem volna Chábád jesivában folytatni tanulmányaimat. A pápai közösséghez tartozó szüleimnek kellemetlen volt, hogy a gyerekek más irányzathoz akar csatlakozni. Végül mesteremmel Grünwald Jozsef pápai rabbival beszéltem a témáról, ő áldását is adta a tervre, csak a szüleim vétója állt utamba. Erre én a Sulchán áruachban foglaltakra hivatkozva elmondtam nekik, hogy a Chábád haszidizmus tanulmányozása hozzáadhat a vallási fejlődésemhez. Így minden érvelés szerint szabad volt a szüleim tiltakozása ellenére is átmennem a Chábád jesivába. Hála Istennek később ők is megbékéltek a döntéssel.

Kívánok önnek is sok sikert a tanulmányaihoz!

Üdvözlettel:
Oberlander Báruch

Gut Sábesz – megjelenik hetente

Kiadja a Chabad-Lubavics – Zsidó Nevelési és Oktatási Egyesület / Published weekly by Chabad-Lubavitch – The Jewish Heritage Center of Hungary
1052 Budapest, Károly körút 20.

Telefon: +36-1-268-0183
www.zsido.com / info@zsido.com
Felelős kiadó: **Oberlander Báruch rabbi**
Főszerkesztő: **Steiner Zsófia**

A kiadvány szent szövegek részleteit és magyarázatait tartalmazza. Kérjük, ne dobja el!

Munkatársak: **Golubovics Martina,**
Dénes Anna, Kovács Jichák, Molnár Zsófia
Nyomdai előkészítés: **Juhász Valéria**
ISSN 1416-4604

EMIH
EGYSÉGES MAGYARORSZÁGI
IZRAELITA HITKÖZSÉG